

369

DESEMBRE
2015

COP21, LA CIMERA MÉS DECISIVA DEL SEGLE

Luigi Carafa, investigador CIDOB

*Aquest article ha estat publicat en castellà amb anterioritat a *El País*

Darrere de la cimera de París sobre canvi climàtic (COP21) hi ha molt més del que sembla. Durant dues setmanes, França acull la més crucial (encara que infravalorada) cimera mundial d'aquest segle. No es tracta només del clima i el medi ambient. **Un reduït nombre de negociadors** estan cridats a adoptar un acord sobre un nou model econòmic que mantingui l'escalfament global per sota de dos graus centígrads.

Han passat 21 anys, i el mateix nombre de cimeres, des de l'entrada en vigor, el 1994, de la Convenció Marc de Nacions Unides sobre Canvi Climàtic però encara no hem aconseguit posar-nos d'acord sobre un règim mundial que garanteixi un futur per a nosaltres i per al nostre planeta. No ho vam aconseguir a la cimera del clima de Copenhaguen del 2009, quan les discrepàncies entre la Xina i els Estats Units van acabar per tirar per terra les negociacions.

Per què és tan difícil arribar a un acord en una qüestió sobre la qual, aparentment, tothom coincideix? Aquestes són les quatre claus per entendre la conferència de París COP21, els seus reptes i les seves repercussions més àmplies per a la societat en general.

1. París és la nostra última oportunitat per limitar l'escalfament global

Les ciències del clima ho diuen clarament: la cimera del clima de París és el nostre últim recurs per donar al món una oportunitat acceptable per mantenir l'escalfament global per sota de dos graus centígrads. Perquè això passi, hem de fer que les nostres emissions acumulatives segueixin sent inferiors a un bilió de tones de diòxid de carboni. És el que sovint es coneix com el nostre pressupost de carboni. Basant-se en les tendències de les emissions al llarg de les últimes dues dècades, el portal **Trillionthtonne** preveu que, el **31 d'octubre del 2038**, hauríem consumit ja aquest límit.

2. És el moment d'eliminar gradualment els combustibles fòssils

El canvi climàtic depèn sobretot del diòxid de carboni produït per la crema de combustibles fòssils (carbó, petroli i gas), la major part del qual procedeix del

sector elèctric. Ho sabem molt bé però, malgrat tot, fem servir una quantitat considerable de diners del contribuent per subvencionar aquest tipus de combustibles. Segons l'Agència Internacional de l'Energia, les **subvencions als combustibles fòssils** s'elevan a uns 548.000 milions de dòlars anuals, 452.000 milions dels quals els gasta el G-20 cada any. Més sorprenent encara és que els països de l'OCDE també **subvencionin centrals elèctriques de carbó** en països en desenvolupament per un import de **4.300 milions de dòlars anuals**.

Hem d'acabar amb el **mite dels combustibles fòssils "barats"**. Hi ha una creença generalitzada que és més barat construir una central alimentada amb combustibles fòssils que una amb energies renovables. És cert que els costos inicials ho són, però els costos reals de les tecnologies amb altes emissions de carboni estan dictats principalment pels dels combustibles. Un cop construïda, una central elèctrica ens té atrapats per tot el seu cicle de vida (entre 20 i 30 anys, depenent de la tecnologia). En altres paraules, si construïm una central elèctrica que utilitzi combustibles fòssils, ens obliguem també a dependre de la compra o l'extracció d'aquests recursos.

Un exemple: Grècia importa el 99% dels seus combustibles fòssils, la qual cosa genera una factura d'entre 7.000 i 9.000 milions de dòlars l'any aproximadament. El recent rescat de 86.000 milions equivaldria a la factura d'uns 10 anys d'importacions d'aquesta classe de combustibles. Amb 100.000 milions, Grècia podria passar-se per sempre a un sistema energètic baix en carboni. El sol i el vent són de franc i no els haurien d'importar.

La bona notícia és que les coses estan canviant a poc a poc. L'anomenat moviment global **Divest-Invest** [Desinverteix en fòssils-Inverteix en negocis verds], fundat al setembre del 2014, s'ha multiplicat per 50 en només un any, amb més de 2.600.000 milions de dòlars en actius dedicats a la desinversió de combustibles fòssils. Això és només el principi.

3. La tecnologia de baix carboni està llesta

Hem d'acabar amb el **mite de les energies renovables cares**. Des de la cimera del clima de Copenhaguen, la tecnologia ha experimentat avenços espectaculars. Els mòduls solars fotovoltaics costen tres quartes parts menys que l'any 2009, mentre que els preus de les turbines eòliques van baixar un terç en el mateix període. A més, són cada vegada més eficients.

Avui en dia, sumades, les **energies solar i eòlica** constitueixen la segona major font d'electricitat del món. En diversos països de tot el planeta, l'electricitat procedent de les renovables ha anat augmentant la seva competitivitat amb la dels combustibles fòssils. El carbó segueix sent la font d'electricitat més barata, tot i que els responsables polítics obliden massa sovint els costos addicionals originats per la mineria o la contaminació atmosfèrica. El 2010, la **pol·lució produïda pel carbó** va causar gairebé dos milions de morts prematures a la Xina i l'Índia juntes.

Juntament amb l'eficiència energètica, l'energia solar és la que més potencial sense explotar té. A l'Índia, l'electricitat procedent de l'energia solar fotovoltaica és ja més barata que la que procedeix del carbó importat, i s'espera que es converteixi en una amenaça per al carbó local d'aquí al 2018. Segons l'Agència Internacional de l'Energia, en 2050 el sol podria ser la major font mundial d'electricitat, la qual cosa estalviaria més de 6.000 milions de tones de diòxid de carboni a l'any, és a dir, l'equivalent a totes les emissions d'Estats Units relacionades amb l'energia.

4. L'acord de París hauria de crear les condicions adequades per donar un impuls al finançament en favor del clima

La lluita contra el canvi climàtic exigeix el desplaçament de fluxos d'inversió de les tecnologies d'altas emissions de carboni a les de baixes emissions. **El canvi ja ha començat**. Des del 2013, el món està afegint cada any més capacitat instal·lada a l'electricitat renovable que al carbó, el gas natural i el petroli junts. No hi ha volta enrere.

Però, podem canviar prou ràpid com per evitar la crisi climàtica? Aquesta és la veritable pregunta que la cimera COP21 de París ha de respondre. Es preveu que, d'aquí al 2035, les economies emergents i altres països en ràpid desenvolupament siguin els responsables de la totalitat de l'augment de les emissions mundials anuals.

Els fons per lluitar contra el canvi climàtic van arribar als 391.000 milions de dòlars el 2014, i els països desenvolupats es van comprometre a proporcionar 100.000 milions a l'any als països en desenvolupament pel 2020. D'aquí al **2035** necessitarem 54.000.000 milions de dòlars per cobrir la creixent demanda mundial d'energia amb tecnologies de baix carboni.

La tecnologia està a punt, i cada vegada és més barata i eficient. El mercat s'està tornant verd. Ara hem de donar les senyals polítiques correctes per tal d'estimular el finançament de la lluita contra el canvi climàtic; és l'única manera d'accelerar la transició a una economia baixa en carboni i mantenir-nos per sota de dos graus centígrads d'escalfament global.

Com podem fer-ho? Necessitem que a París s'arribi a un acord amb força legal suficient com per a exigir que en tots els països hi hagi una legislació interna sobre el clima coherent i sistemàtica. Això contribuirà a crear un entorn favorable per atreure inversions, sobretot en els països en desenvolupament. També hem de proporcionar un finançament públic a favor del clima que sigui adequat i previsible. Com més sòlid sigui l'acord, més ho seran els senyals als inversors privats. D'aquesta manera, es reduiran els riscos de les inversions, la qual cosa farà que augmenti el finançament privat per combatre el canvi climàtic.

Això obre un gran interrogant sobre la voluntat de la Xina i els Estats Units d'arribar a un acord ferm a París. A la Xina, els insuportables nivells de contaminació de l'aire fan que la política climàtica sigui una prioritat. Pequín es beneficiaria considerablement d'un acord legalment vinculant, ja que necessita atreure cada vegada més inversió privada en tecnologies baixes en carboni. Però, la postura del país segueix sent poc clara en aquest tema. Als Estats Units, en canvi, l'administració de Barak Obama sap clarament que el Congrés no ratificarà mai un tractat que suposi una obligació legal com el protocol de Kyoto.

En el millor dels casos, és possible que a la COP21 de París s'adopti un acord legalment vinculant amb objectius de mitigació no vinculants específics per a cada país. **L'enviat especial de la Xina, Xie Zhenhua**, ha dit que París podria resultar "monumental" per al canvi climàtic. Creuem els dits i transmetem un missatge clar. Benvolguts negociadors del clima: estan vostès davant la cimera més crucial d'aquest segle.